

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΗ
Καθηγητοῦ τοῦ Ἑμπορικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης

Η ΕΝΕΧΥΡΑΣΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ
ΑΠΟ ΑΠΟΨΕΩΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

§ 1. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΡΥΘΜΙΣΙΣ*

I. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

Εἰς τὸ πρόβλημα τῆς ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως δίδονται διεθνῶς αἱ πλέον ἀντίθετοι λύσεις:

1. Γαλλικὸν δίκαιον¹

Α. 'Ο θεσμὸς τοῦ ἐνεχύρου ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως εὑρεν ἐν Γαλλίᾳ μεγάλην ἀνάπτυξιν κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰώνος, διότε μάλιστα καθιερώθη ἐν τῇ πράξει καὶ ἡ δυνατότης συστάσεως τοῦ ἐνεχύρου τούτου διὰ συμβολικῆς παραδόσεως τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὸν δανειστὴν (συγκεκριμένως δὲ, διὰ παραδόσεως τοῦ τίτλου ἀγορᾶς ἢ μισθώσεως τοῦ καταστήματος, ἀντὶ τῆς παραδόσεως ὅλοκλήρου τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς θάξει κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον). 'Ἐπειδὴ δμως ἡ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον σύστασις τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου, οὕσα γνωστὴ κατὰ κανόνα μόνον εἰς τὸν ὀφειλέτην καὶ τὸν δανειστὴν, ἔξεθετεν εἰς κίνδυνον τὴν ἀσφάλειαν τῶν συναλλαγῶν, ἐπενέβη δὲ νομοθέτης διὰ νὰ καθιερώσῃ καὶ ρυθμίσῃ λεπτομερῶς, ἀρχικῶς μὲν διὰ τοῦ νόμου τῆς 1ης Μαρτίου 1898, εἰτα δὲ διὰ τοῦ καὶ σήμερον εἰσάτει ἰσχύοντος νόμου τῆς 17ης Μαρτίου 1909, τὴν δυνατότητα συστάσεως ἐνεχύρου ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως διὰ μόνης τῆς ἐγγραφῆς εἰς δημόσιον βιβλίον. 'Αργότερον, διὰ τοῦ νόμου τῆς 12ης Νοεμβρίου 1955 ἐπετράπη καὶ ἡ δικαστικὴ ἐνεχύρασις τῆς ἐπιχειρήσεως κατὰ τὸ πρότυπον τῆς προσημειώσεως ὑποθήκης ('Η ἐνεχύρασις αὐτῇ, πράγματι, ἐπιτρεπομένη διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς ἀσφαλιστικὸν μέτρον, τρέπεται ἀναδρομικῶς εἰς δριστικὴν μετὰ τὴν τελεσίδικον ἐπιδίκασιν τῆς ἀπαυτήσεως εἰς ἀσφάλειαν τῆς δοπίας ἐπετράπη'). Σημειωτέον δέ, διτι,

* 'Η παρούσα ἐργασία ἀποτελεῖ εἰσήγησιν πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν συντάξεως σχεδίου νέου Ἐμπορικοῦ Κώδικος. δημοσιεύεται δὲ ἐνταῦθα μέτινας τροποποιήσεις καὶ συμπληρώσεις καὶ δὴ κυρίως δσας κατέστησεν ἀναγκαῖας ἡ αὐτοτελῆς ἐμφάνισις αὐτῆς. Σημειωτέον, δτι αἱ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης συνταχθεῖσαι διατάξεις περὶ ἐπιχειρήσεως κατενεμήθησαν εἰς 14 ἀρθρα, λαβόντα τοὺς ἀριθμοὺς 1-14· τὰ ἀρθρα δὲ ταῦτα, περιληφθέντα εἰς τὸ τελικὸν σχέδιον ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 10-23, ἀπετέλεσαν τὸ περὶ ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως δεύτερον κεφάλαιον αὐτοῦ. Πάντως, δμως, ἡ μνεῖα τῶν ἀρθρῶν τούτων ἐνταῦθα γίνεται ὑπὸ τὴν ἀρχικὴν ἀριθμησιν αὐτῶν.

1. Περὶ τοῦ δικαίου τούτου, ὡς ἐκτίθεται κατωτέρω ἐν τῷ κειμένῳ ὑπὸ Α καὶ Β, βλ. Ιδίως *Hamel - Lagarde - Jauffret*, *Traité de droit commercial*, τ. II (1966) nos 1086 bis - 1102, σελ. 175 - 190, *Julliot de la Morandière - Rodière - Houin*, *Droit commercial*, τ. I (ἐκδ. 5η, 1968) nos 224-236, σελ. 198-207.

έκτος τῆς ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, διὰ τοῦ νόμου τῆς 18ης Ἰανουαρίου 1951 ἐπετράπη καὶ ἡ ἐνεχύρασις, δι’ ἐγγραφῆς ἐπίσης εἰς δημόσιον βιβλίον, τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς ἐπιχειρήσεως τῶν μὴ ἔχουσῶν χαρακτῆρα ἀκινήτου (ἥτοι τῶν ἑργαλείων καὶ τῶν ὑλικῶν ἔξοπλισμοῦ)· ἡ ἐνεχύρασις μάλιστα αὕτη παρέχει ἴσχυρότερον προνόμιον ἔναντι τοῦ παρεχομένου ὑπὸ τῆς ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

B. Εἰδικώτερον, ἡ ἐνεχύρασις τῆς ἐπιχειρήσεως ρυθμίζεται ἐν συνόψει ὡς ἔξῆς ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ 1909:

α) Ἀντικείμενον τῆς ἐνεχυράσεως δύνανται νὰ ἀποτελέσουν ὡρισμένα μόνον τῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ δὴ κατὰ τὰς ἔξῆς διακρίσεις: ἀναγκαίως μέν, τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως (δηλαδὴ ἡ πελατεία, τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα καὶ τὸ μισθωτικὸν δικαιώμα τοῦ καταστήματος)· μόνον δὲ ἀν μνημονεύωνται εἰδικῶς εἰς τὴν σύμβασιν ἐνεχυράσεως, αἱ ἐγκαταστάσεις, αἱ μὴ ἔχουσαι χαρακτῆρα ἀκινήτου, καὶ τὰ δικαιώματα βιομηχανικῆς καὶ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας.

Ἐξ ἄλλου, ἀποκλείονται τῆς ἐνεχυράσεως τὰ ἔξῆς στοιχεῖα: πρῶτον μὲν τὰ ἀκίνητα, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ταῦτα μόνον ἀντικείμενον ὑποθήκης δύνανται νὰ ἀποτελέσουν· δεύτερον δὲ καὶ τὰ ἀναλωτὰ καὶ αἱ ἀπαιτήσεις, ταῦτα δὲ διὰ δύο λόγους, ἥτοι διὰ νὰ δύνανται ὁ ἐνεχυράσας τὴν ἐπιχείρησιν νὰ διαθέτῃ αὐτὰ ἐλευθέρως ἐν τῇ ἀσκήσει αὐτῆς καὶ διὰ νὰ διατηρῇ οὗτος ὡρισμένην προσωπικὴν πίστιν, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὁποίας νὰ ἔξευρίσκῃ τὰς ἀπαραιτήτους διὰ τὴν ἀσκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως πιστώσεις². Σημειωτέον δὲ ὅτι, διὰ τῆς ἔξαρέσεως τῶν τελευταίων τούτων στοιχείων (τῶν ἀναλωτῶν καὶ ἀπαιτήσεων) ἀπὸ τῆς ἐνεχυράσεως, παρακάμπτεται καὶ τὸ δυσχερές πρόβλημα τῆς συγκρούσεως τῶν ἐπὶ τῶν στοιχείων τούτων ὑφισταμένων τυχὸν προνομίων πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως προνόμιον τὸ ἀπορρέον ἐκ τῆς ἐνεχυράσεως αὐτῆς³.

β) Ἡ ἐνεχύρασις γίνεται ἐγγράφως, καταχωρίζεται δὲ εἰς εἰδικὸν βιβλίον τηρούμενον ὑπὸ τῶν ἐμποροδικείων⁴ συγκεκριμένως δὲ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἐμποροδικείου, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ ἔδρα τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῶν ἐμποροδικείων, εἰς τὰς περιφερείας τῶν ὁποίων ὑπάρχουν τυχὸν ὑποκαταστήματα αὐτῆς.⁵ Εξ ἄλλου, ἀν αὕτη (ἡ ἐνεχύρασις) ἔκτείνεται καὶ ἐπὶ δικαιωμάτων βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας, ὑποκειμένων εἰς δημοσιότητα, δημοσιεύε-

2. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἡ δευτέρα αὕτη ἔξαρέσις εἶχε προβλεφθῆ καὶ εἰς τὸ σχέδιον, τὸ συνταγὴν ὑπὸ τῆς ὑποεπιτροπῆς πρὸς ἀναθεώρησων τοῦ Ἰταλικοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδικος, τῆς προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ D'Amelio· βλ. Rotondi, Diritto industriale (ἔκδ. 4η, 1942) π. 277, σελ. 381 ἑπ.

3. Βλ. Müller - Erzbach, Deutsches Handelsrecht (ἔκδ. 2α καὶ 3η, 1928) Kap. 18 VI, σελ. 77.

ται καὶ εἰς τὸ Institut national de la propriété industrielle. Ἡ καταχώρισις εἰς τὸ εἰδικὸν βιβλίον, τὸ ὑπὸ τῶν ἐμποροδικείων τηρούμενον, εἶναι συστατικὴ καὶ, συνεπῶς, ἔνεργει ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας καθ' ἣν ἐγένετο.

γ) Περαιτέρω, ὁ ἐν λόγῳ νόμος περιέχει λεπτομερεῖς διατάξεις, ἀναγνωριζούσας ὡρισμένα δικαιώματα εἰς τὸν ἐνεχυροῦν δανειστὴν καὶ δὴ κυρίως τὰ ἔξης: ἐν περιπτώσει μεταφορᾶς τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς ἄλλον τόπον, δικαίωμα ἀμέσου εἰσπράξεως τῆς ἀπαιτήσεως· ἐν περιπτώσει (κεχωρισμένης) ἀναγκαστικῆς ἔκτελέσεως ἐπὶ στοιχείων αὐτῆς, ἐφ' ὧν ἔκτείνεται τὸ ἐνέχυρον, δικαίωμα συνοικῆς ἐκποιήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως· ἐν περιπτώσει μεταβιβάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, δικαίωμα παρακολουθήσεως (ἥτοι δικαίωμα ἀσκήσεως τοῦ ἐνέχυρου κατὰ τοῦ νέου κυρίου τῆς ἐπιχειρήσεως)· καὶ, τέλος, ἐν περιπτώσει ὑπερημερίας τοῦ ὀφειλέτου, δικαίωμα ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐξ ἄλλου, ὁ αὐτὸς νόμος δρίζει ὅτι, ἐν περιπτώσει ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ κηρούῃ ληξιπρόθεσμα τὰ προγενέστερα ταύτης (τῆς ἐνεχυράσεως) χρέη τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλὰ περὶ τῆς τάξεως τῶν διαφόρων προνομίων ἔναντι τοῦ διὰ τῆς ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως συνιστωμένου τοιούτου οὐδὲν δρίζει καὶ, ὡς ἐκ τούτου, ἀφήνει νὰ ὑπάρχουν ἐν τῇ θεωρίᾳ καὶ πράξει πολλαὶ δυσχέρειαι καὶ ἀμφισβητήσεις.

Γ. Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ἐπεκρίθη ἐντόνως, ἵδιᾳ κατὰ τὰς συζητήσεις τῆς διομελείας τῆς ἐπιτροπῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδικος (καὶ συγκεκριμένως, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 27ης Ἀπριλίου 1951).

Πράγματι, τὸ σύστημα τοῦτο ἔκκινε ἀπὸ τὴν ἀρχήν, τὴν συναγομένην ἐκ τῶν περὶ ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας διατάξεων τοῦ κοινοῦ δικαίου (παρ' ἡμῖν, τῶν διατάξεων τῶν ἀρθρῶν 1228-1230 καὶ ἰδίως 1284 ΑΚ), καθ' ἣν ὁ ὀφειλέτης, ὁ ἔχων εἰς χεῖρας του τὴν ἐνεχυρασμένην ἐπιχείρησιν, δὲν δικαιοῦται νὰ προιθῇ εἰς ἐκποιήσιν τῶν στοιχείων αὐτῆς, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ προκύψῃ μείωσις τῆς ἀξίας τῆς ἐπιχειρήσεως. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον, ἀποκλείει μὲν τὴν εἰς τὸ ἐνέχυρον ὑπαγωγὴν τῶν ἀναλωτῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐπιχειρήσεως, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ὀφειλέτης νὰ δύναται νὰ διαθέτῃ ταῦτα ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπιτρέπει δὲ ὑπὸ δρον τὴν εἰς αὐτὸν ὑπαγωγὴν τῶν ἐγκαταστάσεων, δόποτε δύμως αὗται δὲν δύνανται νὰ ἐκποιηθοῦν ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου, οὕτε πρὸς τὸν σκοπὸν ἀνανεώσεως των.

'Ἐν δψει τούτων, ἡ εἰρημένη ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε (κατὰ τὴν μνησθεῖσαν συνεδρίαν αὐτῆς) δπως διατυπώσῃ διατάξεις ἐπιτρεπούσας: ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἐν τῷ συνόλῳ (in globo) ἐνεχύρασιν τῆς ἐπιχειρήσεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι δυνατή ἡ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τακτικῆς διοικήσεως ἀντικατάστασις (subrogation) τῶν στοιχείων αὐτῆς· ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν βάσει ἀπογραφῆς ἐνεχύρασιν συγκεκριμένων στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως (προφανῶς, κατὰ τοὺς

δρους καὶ μὲ τὰς συνεπείας τοῦ κοινοῦ δικαίου)⁴. Τέλος δὲ (κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 21ης Μαρτίου 1952) προέβη εἰς τὴν διατύπωσιν διατάξεων προβλεπουσῶν μόνον περὶ ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν τῷ συνόλῳ, κρίνασα ὅτι δὲν ὑφίσταται ἀνάγκη δπως, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐνεχύρασιν ταύτην, ρυθμίση καὶ τὴν ἐνεχύρασιν συγκεκριμένων στοιχείων αὐτῆς, ἀφοῦ ἡ τελευταία αὕτη ρυθμίζεται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ δικαίου⁵. Αἱ διατάξεις δέ, τὰς ὅποιας διετύπωσεν, ἔχουν ὃς ἀκολούθως:

«Art. 50. Sont compris de plein droit dans le nantissement soumis » aux dispositions de la présente loi, comme faisant partie d'un fonds de » commerce: l'enseigne et le nom commercial, le droit au bail, la clientèle » et l'achalandage.

»Art. 51. Sont compris égalelement dans le nantissement en vertu » d'une clause expresse dans l'acte qui le constitue:

»1° Le mobilier, le matériel et l'outillage, même si l'exploitation est » poursuivie dans un immeuble appartenant au constituant;

»2° Les brevets d'invention, les licences, les marques de fabrique et » de commerce, les dessins et modèles industriels et généralement les droits » de propriété industrielle, littéraire ou artistique qui y sont attachés».

2. Ἰταλικὸν δίκαιον

A. Εἰς τὸ παλαιότερον ἵταλικὸν δίκαιον (δηλαδὴ τὸ πρὸ τοῦ 1942 ἰσχὺ-σαν) ἐγένετο δεκτόν, ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ σύστασις ἐνεχύρου ἐπὶ ἐπιχειρήσεως, ἥμφεσβητεῖτο, δμως, ἀν τοῦτο ἔξετείνετο καὶ ἐπὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκόντων ἀκινήτων. Τὸ ἐνέχυρον τοῦτο συνιστᾶτο διὰ παραδόσεως τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὸν ἐνέχυρον δανειστὴν (ἢ εἰς τρίτον, ἐνεργοῦντα ἐπ' ὄνδματι τοῦ δανειστοῦ). Δυνάμει δ' αὐτοῦ, δ δανειστῆς ἀπέκτα τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν δπως ἀσκῆ τὴν ἐπιχειρήσιν κατὰ τοὺς κανόνας τοὺς ἰσχύοντας ἐπὶ ἐπικαρπίας ἢ μισθώσεως ἐπιχειρήσεως, ἀναλογικῶς ἐφαρμοζομένους· καθὼς καὶ τὸ δικαίωμα, ἐν περιπτώσει μὴ ἔξοφλήσεως τῆς ἡσφαλισμένης ἀπαιτήσεως, δπως προβῇ εἰς ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν εἴτε τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν τῷ συνόλῳ τῆς, εἴτε τῶν στοιχείων αὐτῆς κεχωρισμένως, ἀν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκποιήσεως ἥτο δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ καλύτερον ἀποτέλεσμα.

Κατὰ τὰς πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδικος ἐργασίας, προετάθη ἀρχικῶς ἡ κατὰ μίμησιν τοῦ γαλλικοῦ δικαίου καθιέρωσις τῆς δυνατότητος συστάσεως τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου καὶ ἀνευ παραδόσεως, διὰ

4. Bλ. Travaux de la commission de réforme du Code de commerce et du droit des sociétés, τ. IV, σελ. 421-422.

5. Bλ. Travaux, τ. IV, σελ. 448-449 καὶ 467.

τῆς ἐγγραφῆς τῆς σχετικῆς συμβάσεως εἰς δημόσιον βιβλίον. 'Ἐν τέλει, δημως, ἡ πρότασις αὕτη ἐγκατελείφθη, ἀποφασισθέντος ὅπως μὴ ἐπιτραπῇ ἡ σύστασις ἐνεχύρου ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως, κατὰ τὰ ἀμέσως κατωτέρω ἐκτιθέμενα⁶.

B. Τῷ ὄντι, ὁ ἐν ἔτει 1942 εἰσαχθεὶς Ἰταλικὸς Ἀστικὸς Κώδιξ δὲν ἀπεδέχθη τὴν δυνατότητα ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ τοῦτο ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ προστασίας τῶν συμφερόντων τῶν πρὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἐνεχύρου δανειστῶν τοῦ κυρίου αὐτῆς. Συγκεκριμένως, ἡ ἐπὶ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ὑπουργικὴ ἐκθεσις ἀναφέρει σχετικῶς τὰ ἔξης: «'Ἡ διευκόλυνσις τοῦ καταχρέου ἐπιχειρηματίου ὅπως προσφύγῃ εἰς δανεισμὸν μέσω τῆς συστάσεως προνομίου, τὸ διοῖν θὰ ἡδύνατο νὰ ἀπορροφήσῃ πάσας τὰς ἐγγυήσεις τῶν προηγουμένων δανειστῶν, δὲν δύναται παρὰ νὰ ἀποτελέσῃ πηγὴν καταχρήσεων. 'Ο κύριος τῆς ἐπιχειρήσεως, δθεν, θὰ δύναται νὰ προσφύγῃ εἰς δανεισμὸν μόνον μέσω τῆς παραχωρήσεως ἐκείνων τῶν ἀσφαλειῶν, αἱ διοῖαι ἐπιτρέπονται διὰ τὰ διάφορα στοιχεῖα τὰ συνιστῶντα τὴν ἐπιχείρησιν καὶ κατὰ τοὺς τύπους τοὺς δι' ἔκαστον ἐξ αὐτῶν προβλεπομένους ὑπὸ τοῦ νόμου».

Σημειώτεον ὅτι ἡ ρύθμισις αὕτη τυγχάνει τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς συγχρόνου Ἰταλικῆς ἐπιστήμης, ἡ ὅποια εὑρίσκει εἰς αὐτὴν ποικίλα πλεονεκτήματα. Οὕτως, ὁ Rotondi⁷ δικαιολογεῖ τὴν ρύθμισιν ταύτην μὲ τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ δυνατότης ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως προάγει ὑπὲρ τὸ δέον τὴν ἐμπορικὴν πίστιν καί, ἐν περιπτώσει ὑπερχρεώσεως τοῦ ἐμπόρου, καταλήγει εἰς ἀπορρόφησιν ὀλοκλήρου τῆς οἰκονομικῆς του δραστηριότητος. 'Εξ ἄλλου, ὁ Ghidini⁸, χαρακτηρίζων τὴν ρύθμισιν ταύτην ὡς «συνετήνη», ὑποστηρίζει ὅτι αὕτη: μαρτυρεῖ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νομοθέτου ὅπως προστατεύσῃ τὴν πίστιν, ἡ ὅποια θὰ ἐκινδύνευεν, ἀν ἐμειῦντο αἱ ἐγγυήσεις εἰς τὰς ὅποιας οἱ δανεισταὶ ἀπεβλεψαν κατὰ τὴν παροχὴν τῶν πιστώσεων των· καί, περαιτέρω, τελεῖ ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς ἄλλους θεσμούς προστατευτικοὺς τῆς πίστεως, ὡς εἶναι ὁ θεσμὸς τῆς πτωχεύσεως, διὰ τοῦ ὅποιου ἐξασφαλίζεται ἡ σύμμετρος ίκανοποίησις τῶν δανειστῶν καὶ ὁ θεσμὸς τῆς, ἐν περιπτώσει μεταβιβάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, εὐθύνης τοῦ ἀποκτῶντος διὰ τὰ χρέη τῆς ἐπιχειρήσεως.

3. Γερμανικὸν δίκαιον

A. Εἰς τὸ γερμανικὸν δίκαιον ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ ἀν ἰσχύη ὁ θεσμὸς τῆς ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

'Ἐν § 22 Abs. 2 γερμανικοῦ ΕΚ γίνεται λόγος περὶ ἀσκήσεως ἐπιχειρή-

6. Περὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω, βλ. Rotondi, ἔνθ' ἀνωτ., π. 273-280, σελ. 372-385.

7. "Ἐνθ' ἀνωτ., π. 277 ἐν τέλει, σελ. 383.

8. Disciplina giuridica dell'impresa (1950), Cap. III π. 18, σελ. 55.

σεως ύπό τινος δυνάμει «έπικαρπίας, μισθώσεως ή άλλης όμοίας σχέσεως». Έποι τινων δὲ συγγραφέων ύποστηρίζεται, ότι ως «άλλην όμοίαν σχέσιν» ή διατάξις αύτη ἐννοεῖ καὶ τὴν ἐνεχύρασιν τῆς ἐπιχειρήσεως μὲ δικαιώματα καρπώσεως αὐτῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐνεχυρούχου δανειστοῦ, κατ' ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως τῆς § 1213 ΑΚ (Nutzungspfand), ἀντιστοιχούσης πρὸς τὴν διατάξιν τοῦ ἄρθρου 1221 ἡμετέρου ΑΚ⁹.

Ἄλλοι συγγραφεῖς, πάλιν, ἔξαρτοῦν τὴν δυνατότητα ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκ τοῦ ἀν τὸ δίκαιον ἀναγνωρίζη τὴν ὑπαρξιν ἀπολύτου (ἔξουσιαστικοῦ) δικαιώματος ἐπ' αὐτῆς καὶ, ἀναλόγως τῆς θέσεως τὴν ὅποιαν λαμβάνουν ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου ζητήματος, ἀποδέχονται τὴν δυνατότητα ταύτην¹⁰ ἢ, τουναντίον, ἀποκρούουν αὐτήν¹¹.

B. Οἱ δεχόμενοι τὴν δυνατότητα ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, κατ' ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως τῆς § 22 Abs. 2 ΕΚ, διδάσκουν ὅτι ἐπ' αὐτῆς ἐφαρμόζονται οἱ περὶ ἐπικαρπίας καὶ μισθώσεως ἐπιχειρήσεως διαμορφωθέντες ἐν τῇ θεωρίᾳ καὶ πράξει κανόνες¹². ἀλλ' ως εἶναι φυσικόν, ἀναλογικῶς καὶ δὴ μὲ τὰς παραλλαγὰς τὰς ἐπιβαλλομένας ἐκ τῆς φύσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐνεχυρούχου δανειστοῦ, ως δικαιώματος τείνοντος εἰς προνομιακὴν ἴκανοποίησιν τῆς ἡσφαλισμένης ἀπαιτήσεώς του¹³.

II. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΡΥΘΜΙΣΙΣ

1. Ἐν δψει τῶν ἀνωτέρω (ύπὸ I) ἐκτεθέντων, τίθεται τὸ ἐρώτημα, ἂν ἡ ἀναγνώρισις τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι δυνατὴ ἀπὸ συστηματικῆς ἀπόψεως καὶ σκόπιμος ἀπὸ πρακτικῆς τοιαύτης· μὲ ἄλλας λέξεις, ἀν αύτη ἀφ' ἐνὸς μὲν εὐρίσκεται ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ ὅλον πνεῦμα τοῦ δικαιού ἡμῶν (καὶ ἰδίᾳ τοῦ εἰς τὴν ἐπιχειρησιν ὀπωσδήποτε ἀφορῶντος), ἀφ' ἐτέρου δὲ πρόκειται νὰ ἀποτελέσῃ ἐν ὑγιέσι μέσον ἐνισχύσεως τῆς ἐμπορικῆς πίστεως.

A. Ἀπὸ συστηματικῆς ἀπόψεως, ὁ θεσμὸς τῆς ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχει-

9. Οὕτω *Düringer - Hachenburg - Hoeniger*, Handelsgesetzbuch, τ. I (Ἐκδ. 3η, 1930), § 25 Anm. 40, σελ. 344.

10. Οὕτω *Müller - Erzbach*, ἔνθ' ἀνωτ., Kap. 18 VI ἐν ἀρχῇ, σελ. 77.

11. Οὕτω *Würdinger*, ἐν RGRKomm. z. HGB, τ. I (Ἐκδ. 2α, 1953), § 22 Anm. 47 ἐν ἀρχῇ, σελ. 287.

12. Περὶ τῶν κανόνων τούτων γίνεται λόγος εἰς ἐτέραν εἰσήγησιν ἡμῶν πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν συντάξεως σχεδίου νέου Ἐμπορικοῦ Κώδικος.

13. Βλ. *Düringer - Hachenburg - Hoeniger*, ἔνθ' ἀνωτ., § 25 Anm. 40, σελ. 344.

ρήσεως φαίνεται νὰ ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς ὡρισμένους ἄλλους θεσμοὺς τοῦ παρ’ ἡμῖν, ἀπὸ μακροῦ ἥδη χρόνου, ἵσχυοντος δικαίου καὶ δή: πρῶτον μὲν πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 479 ΑΚ καθιερούμενον θεσμὸν τῆς σωρευτικῆς εὐθύνης τοῦ ἀποκτῶντος ἐπιχειρήσιν διὰ τὰ χρέη αὐτῆς, θεσμὸν τὸν ὅποῖον καὶ ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ ἐσεβάσθη: δεύτερον δὲ πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς πτωχεύσεως, θεσμὸν κυριαρχούμενον ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἰσης μεταχειρίσεως τῶν πιστωτῶν. Τῷ διτι, ἐπειδὴ τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχυρικὸν δικαίωμα θὰ παρέχῃ εἰς τὸν δανειστὴν τὴν ἔξουσίαν ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως (ἄρθρα 1237 καὶ 1292 ΑΚ), ἡ δὲ τοιαύτη ἐκποιήσις σκοπὸν θὰ ἔχῃ τὴν ἐκ τῆς ἀξίας τῆς ἐπιχειρήσεως ἴκανονοποίησιν τῶν δανειστῶν τοῦ κυρίου αὐτῆς (μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν, βεβαίως, τῆς προνομιακῆς κατατάξεως τοῦ ἐνεχυρούχου δανειστοῦ), ὁ ἐκ τῆς ἐκποιήσεως ταύτης ἀποκτῶν τὴν ἐπιχειρήσιν δὲν θὰ εὐθύνεται διὰ τὰ χρέη αὐτῆς¹⁴. 'Εξ ἄλλου, ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ κυρίου τῆς ἐπιχειρήσεως, ἰδίᾳ δὲ τοιοῦτος εἶναι ἐμπορικὴ ἑταιρία, ἡ ὑπαρξία τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχυρικοῦ δικαιώματος θὰ ματαιώῃ κατ’ οὓσιαν τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς πτωχεύσεως, διότι δὲν θὰ ἐπιτρέπῃ τὴν ἴκανονοποίησιν τῶν λοιπῶν (ἐγχειρογράφων) πιστωτῶν, εἰμὴ μόνον μετὰ τὴν πλήρη ἴκανονοποίησιν τοῦ ἐνεχυρούχου τοιούτου (ἄρθρον 645 ἐδ. 2 ΕΚ).

‘Αλλ’ ἡ βαθυτέρα ἀνάλυσις τοῦ ζητήματος πείθει, δτι ἡ τοιαύτη ἀντίθεσις τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς τοὺς εἰρημένους δύο θεσμοὺς τοῦ ἵσχυοντος ἥδη δικαίου εἶναι μόνον φαινομενική. Διότι, πράγματι, τὰ ἀνωτέρω πρακτικὰ ἀποτελέσματα, εἰς τὰ ὅποῖα δύναται νὰ ὀδηγήσῃ ἡ ὑπαρξίας ἐνεχύρου ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως, δύνανται κάλλιστα νὰ ἐπέλθουν καὶ διὰ τῆς κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἐνεχυράσεως καί, ἐνδεχομένως, ὑποθηκεύσεως πάντων τῶν κατ’ ίδιαν στοιχείων αὐτῆς· ἐνῶ, ἐξ ἄλλου, ὁ κατ’ ἄρθρον 479 ΑΚ ἀποκλεισμὸς τῆς εὐθύνης τοῦ ἀποκτῶντος ἵσχυει εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἐκποιήσεως πάντων τῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως εἴτε ἐν ἀναγκαστικῇ ἐκτελέσει εἴτε ἐν πτωχεύσει¹⁵.

B. Απὸ πρακτικῆς ἀπόψεως, θὰ ἥδύνατο νὰ λεχθῇ, δτι ἡ δυνατότης ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἐγκλείει ἐνδεχομένως κινδύνους, διότι, προάγουσα εἰς ὑπερβολικὸν βαθμὸν τὴν ἐμπορικὴν πίστιν, δύναται νὰ ὀθήσῃ τὸν ἐπιχειρηματίαν εἰς ἀμετρονόμητον καί, κατ’ ἀκολουθίαν, εἰς οἰκονομικὴν καταστροφήν.

14. Πρβλ. Esser, Schuldrecht (ἐκδ. 2α, 1960), § 95, 3, σελ. 434, καθ’ δὲν δὲ σκοπὸς τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως, συνιστάμενος εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀξίας τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου ἴκανονοποίησιν τῶν δανειστῶν τού, ἀποκλείει τὴν ἐπ’ αὐτῆς ἀναλογικὴν ἐφαρμογὴν τῆς (πρὸς τὸ ἄρθρον 479 ἡμετέρου ΑΚ ἀντιστοίχου) διατάξεως τῆς § 419 γερμανικοῦ ΑΚ. Πρβλ. καὶ τοῦ αὐτοῦ, Schuldrecht, τ., I (ἐκδ. 3η, 1968), § 56 III 2, σελ. 421, πρὸς δὲ καὶ ἐπιχειρήματα ἐξ ἄρθρων 1240, 1318 ἀριθ. 3 ΑΚ καὶ 1061 § 3 ΚΠολΔ.

15. Βλ. Esser, Schuldrecht (ἐκδ. 2α, 1960), § 95, 3, σελ. 434.

Αλλά δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ότι τὸ δίκαιον, τὸ γε νῦν ἔχον, ἀποβλέπει σταθερῶς εἰς τὴν δόσον ἔνεστι προαγωγὴν τῆς ἐμπορικῆς πίστεως καὶ δὴ καὶ μὲ θεσμοὺς ἄλλους, παρὰ τοὺς ὄρθιοδόξους (ώς εἶναι τὸ ἔνεχυρόγραφον, τὸ πλασματικὸν ἔνεχυρον καὶ ἡ κατὰ τὸν ν. 4112/1929 ὑποθήκη ἐπὶ μηχανιῶν καὶ ἄλλων ἔγκαταστάσεων)· καὶ δὴ, τῇ βοηθείᾳ τῶν θεσμῶν τούτων, εἶναι δυνατόν, ἔτι καὶ σήμερον, νὰ ἐπέλθουν εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἀποτελέσματα ἀνάλογα πρὸς τὰ τῆς ἔνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐξ ἄλλου, αἱ σημειριναὶ ἀνάγκαι τῆς οἰκονομίας μας, εὐρισκομένης εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναπτύξεως, ἀξιοῦν τὴν μεγαλυτέραν δυνατὴν προαγωγὴν τῆς ἐμπορικῆς πίστεως παρὰ τὴν χαλιναγώγησιν αὐτῆς.

Γ. Κατὰ ταῦτα, εἰσηγούμεθα ὅπως ἀναγνωρισθῇ καὶ ρυθμισθῇ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ θεσμὸς τῆς ἔνεχυράσεως ἐπιχειρήσεως, ὃς ἄλλωστε καὶ τὸ ὑπάρχον ἥδη σχέδιον προβλέπει ἐν ἀρθροῖς 12 καὶ 13 αὐτοῦ¹⁶. Φρονοῦμεν δέ, ότι ὠρισμέναι ὑπερβολαί, τὰς ὁποίας ἀναμφιβόλως ἐμφανίζει ὁ θεσμὸς οὗτος, δύνανται κάλλιστα νὰ ἔξαλειφθοῦν διὰ τῆς καταλλήλου ρυθμίσεως αὐτοῦ, κατὰ τὰ κατωτέρω ἀναλυτικῶς ἐκτεθησόμενα.

2. Διὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἥν ἡ ἀνωτέρω εἰσήγησις ἥθελε γίνει δεκτὴ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ρύθμισις τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἔνεχύρου, περιλαμβανομένην εἰς τὰ ἀρθρα 11, 12 καὶ 13 τοῦ σχεδίου, θὰ ἥδηνατο νὰ διαμορφωθῇ ὡς ἀκολούθως:

**Ἀρθρον 11*

1. Ἐνέχυρον ἐπὶ ἐπιχειρήσεως συνιστᾶται μόνον διὰ συμφωνίας μεταξὺ τοῦ κυρίου αὐτῆς καὶ τοῦ δανειστοῦ.

16. Αἱ διατάξεις αὗται ἔχουν ὡς ἀκολούθως (ἢ ἀριθμησις τῶν παραγράφων καὶ περιπτώσεων ἐγένετο παρ' ἡμῶν πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἀναγνώστου):

**Ἀρθρον 12*

1. Ὑπόκεινται εἰς ἔνεχύρασιν ὡς στοιχεῖα ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως μόνον: α) Ἡ ἐπωνυμία, διακριτικὸς τίτλος, τὸ μισθωτικὸν δικαιόματα, ἡ πελατεία. β) Τὰ ἔπιπλα, ὑλικὰ καὶ μηχανῆματα ἐκτὸς ἀν εἶναι ἀκίνητα λόγῳ προσορισμοῦ. γ) Τὰ διπλώματα ἐνδεστεχνίας, αἱ ἀδειαὶ, τὰ ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ σήματα, τὰ σχέδια καὶ βιομηχανικὰ διποδέλγματα καὶ γενικῶς τὰ δικαιώματα βιομηχανικῆς, πνευματικῆς ἢ καλλιτεχνικῆς ιδιοκτησίας.

2. Μὴ κατονομαζομένων εἰδικῶς τῶν ἀνωτέρω στοιχείων ἐν τῇ συστατικῇ τοῦ ἔνεχύρου συμβάσει, τοῦτο θεωρεῖται συσταθὲν ἐπὶ τῆς ἐπωνυμίας καὶ τοῦ διακριτικοῦ τίτλου, τοῦ μισθωτικοῦ δικαιώματος καὶ τῆς πελατείας.

3. Τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐγγραφέντα ἔχουν τὴν αὐτὴν τάξιν.

**Ἀρθρον 13*

Οἱ ἔνεχυροι δανεισταὶ ἔχουν ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἀποζημιώσεων οἴλα δικαιώματα καὶ ἐπὶ τῶν ἡσφαλισμένων στοιχείων.

2. Ἐκτὸς ἑναρτίας συμφωνίας, τὸ ἐνέχυρον ἔκτείνεται ἐπὶ πάντων τῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπιφυλασσομένων τῶν διατάξεων τῆς § 3 τοῦ ἀρθρου 2¹⁷. Στοιχεῖα, περὶ ὧν προβλέπουν αἱ διατάξεις τῆς § 3 τοῦ ἀρθρου 2, εἰσαχθέντα εἰς τὴν ἐπιχείρησιν μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἐνέχυρου, ὑπόκεινται εἰς αὐτὸν κατόπιν συμπληρωματικῆς καταχωρίσεως, γινομένης ἐπιμελείᾳ τοῦ δανειστοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν §§ 2 καὶ 3 τοῦ ἀρθρου 2, ἐφαρμοζομένας ἀναλόγως.

3. Ἐκτὸς ἑναρτίας συμφωνίας, ὁ ἐνέχυράσας ἔχει τὰ ἐν § 1 τοῦ ἀρθρου 8 δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις¹⁸. Ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῆς διατάξεως ταύτης, ὁ δανειστής δύναται νὰ ἀσκήσῃ τὰ ἐν ἀρθρῳ 1284 Ἀστικοῦ Κώδικος δικαιώματα. Ἄνευ ἔγγραφου συναντέσεως τοῦ δανειστοῦ, ὁ ἐνέχυράσας δὲν δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὴν ἐπιχείρησιν ἢ νὰ παραχωρήσῃ εἰς ἄλλον τὴν κάρπωσιν ἢ χρῆσιν αὐτῆς.

4. Ἐνέχυρον συσταθὲν ἐπὶ ἀναλωτῶν ἢ ἀπαιτήσεων τῆς ἐπιχειρήσεως προηγεῖται κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνέχυρου.

Σημειωτέον, δτι ἐν τέλει τοῦ ἀρθρου 13 γίνεται νῦν εἰς περὶ τῆς ἀνάγκης καθιερώσεως πουνικῆς εὐθύνης διὰ τὴν περίπτωσιν ἀφαιρέσεως τῶν ἐνεχυρασθέντων στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως.

17. Τὸ ἀρθρον 2, ἐπιτρέπον καὶ ρυθμίζον λεπτομερῶς τὴν ἐν τῷ συνόλῳ φ διάθεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως (κατωτέρω ἐν § 2 II 1 καὶ σημ. 23), προβλέπει καὶ περὶ συστάσεως τοῦ ἐπ’ αὐτῆς ἐνέχυρου. Τὸ ἀρθρον δὲ τοῦτο ἔχει ως ἀκολούθως:

« 1. Σύμβασις ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος, τὴν σύστασιν ἡ ἐπιχειρίσασιν, τὴν ἐνέχυρασιν, τὴν εἰσφορὰν εἰς ἑταρίαν ἢ τὴν μίσθωσιν ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως ὡς τοιαύτης, καταρτίζεται ἐπὶ ποιῆ ἀνυρότητος ἔγγραφως, τηρουμένον καὶ τοῦ τυχόν διά τινα τῶν στοιχείων αὐτῆς ἀπαιτούμενον αὐστηροτέρου τύπου.

» 2. Τὰ ἐν παραγόραφῳ 1 δριζόμενα ἰσχύουν καὶ διὰ τὴν οἰκείαν ἐκποιητικὴν δικαιοπαραδίκαιαν. Ἡ ἐκποιητικὴ δικαιοπαραδίκαια ἐνεργεῖ δι’ ἀπαντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενα στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπὸ τῆς εἰς τὸ Ἐμπορικὸν Μητρόφον καταχωρίσασι ταύτης. » Παράδοσις τῆς νομῆς δὲν ἀπαιτεῖται.

» 3. Ἡ καταχώρισις τῆς ἐκποιητικῆς δικαιοπαραδίκαιας δὲν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τῆς τηγάνησεως τοῦ κατ’ ἄλλας διατάξεις διὰ τὰ κατ’ ἱδίαν στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπαιτούμενον τύπου. Ἡ ἑντὸς διμήνου τήλησις τοῦ τύπου τούτου ἐνεργεῖ ἀναδρομικῶς ἀπὸ τῆς καταχωρίσεως, ἐφ’ δόσον ἐν αὐτῇ μηνιμονεύονται εἰδικῶς τὰ στοιχεῖα ταῦτα.

18. Τὸ ἀρθρον 8 ἀφορᾶ εἰς τὴν ἐπικαρπίαν ἐπιχειρήσεως· ἡ δὲ § 1 καὶ ἡ συναφῆς § 3 αὐτοῦ ἔχουν ως ἀκολούθως:

« 1. Ἐκτὸς ἑναρτίας συμφωνίας, ὁ ἐπικαρπωτής ὑποχρεοῦται νὰ ἀσκῇ τὴν ἐπιχειρίσην σὺν ὅπλῳ τὴν αὐτὴν ἐπωνυμίαν, ἀνευ μεταβολῆς τοῦ οἰκονομικοῦ προοϊσμοῦ τῆς καὶ κατὰ τρόπον ἔξασφαλίζοντα τὴν ἀποδοτικότητα αὐτῆς, δρεῖται δὲ κατὰ τὸν κανόνας τῆς τακτικῆς διοικήσεως νὰ ἀνανεώῃ καὶ ἐκσυγχρονίζῃ τὰς ἔγκαταστάσεις τῆς ἐπιχειρήσεως, δικαιούμενος νὰ διαθέτῃ τὰ εἰς αὐτὴν ἀνήκοντα ἀναλωτὰ πρόγματα καὶ τὰς ἀπαιτήσεις.

» 3. Ἐὰν ἡ ἀσκησις τῆς ἐπιχειρήσεως γίνεται κατὰ τρόπον ἀπειλοῦντα σπουδαίως τὰ δικαιώματα τοῦ κυρίου ἢ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, δύνανται οὗτοι νὰ ζητήσουν τὴν λῆψιν τῶν ὑπὸ τῶν ἀρθρῶν 1159 καὶ 1160 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος προβλεπομένων μέτρων».

*Αρθρον 12

1. Ἐν στοιχεῖον ἐνεχυρασθείσης ἐπιχειρήσεως ἀποχωρισθῆ αὐτῆς κατὰ παράβασιν τῶν κανόνων τῆς τακτικῆς διοικήσεως, ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστῆς δύναται, ἀσκῶν τὴν ἐμπράγματον ἀγωγὴν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὸν γνωστοποιήσεως τοῦ ἀποχωρισμοῦ, νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἄμεσον εἰσπραξιν τῆς ἀπαιτήσεως δὶ’ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἐπὶ τοῦ ἀποχωρισθέντος στοιχείον.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὸ στοιχεῖον, τὸ δόποιον εἰσήχθη εἰς τὴν ἐπιχείρησιν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρισθέντος, ἐλευθεροῦται τοῦ ἐνεχύρου.

2. Ἐὰν ή ἀξία τῆς ἐπιχειρήσεως κινδυνεύῃ νὰ ἔλαττωθῇ ἐνεκα κατασχέσεως στοιχείον αὐτῆς, ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστῆς δύναται, ἀσκῶν τὴν ἐμπράγματον ἀγωγήν, νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν εἰσπραξιν τῆς ἀπαιτήσεως δὶ’ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκτελέσεως ταύτης αἱ ἐπὶ τοῦ κατασχεθέντος στοιχείον ἐνεργηθεῖσαι πράξεις ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἀκυροῦνται αὐτοδικαίως, τὰ δὲ ἔξοδα αὐτῶν ἀποδίδονται ἐκ τοῦ πλειστηριάσματος τῆς ἐπιχειρήσεως μετὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπ’ αὐτῆς ἐκτελέσεως.

*Αρθρον 13

1. Ἐπὶ ἐνεχυράσεως ἐπιχειρήσεως ἐφαρμόζονται κατὰ τὰ λοιπὰ ἀναλόγως αἱ περὶ ὑποθήκης διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος.

2. Ἔγγραφαὶ προβλεπόμεναι ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἀρθρον 2 καὶ ἀφορῶσαι εἰς ἀκίνητα τῆς ἐπιχειρήσεως γίνονται εἰς τὸ βιβλίον ὑποθηκῶν.

§ 2. ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ

Έπειχεργοῦντες ήδη τὰς ἀμέσως ἀνωτέρω διατυπωθείσας διατάξεις, δυνά-
μεθα νὰ παρατηρήσωμεν τὰ κάτωθι:

I. ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ ΕΝΕΧΥΡΟΥ

1. Λόγω τῶν κινδύνων, τοὺς ὁποίους ἐγκλείει ἡ ἐνεχύρασις τῆς ἐπιχειρή-
σεως (ἀνωτέρω ἐν § 1 II 1 B) καὶ τῶν αὐστηρῶν συνεπειῶν, τὰς ὁποίας
αὕτη θὰ ἔχῃ διὰ τὸν ἐπιχειρηματίαν δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς § 3 τοῦ ἄρθρου
11 (καὶ ἴδια τῆς τοῦ ἑδαφίου 3 αὐτῆς), αὕτη (ἡ ἐνεχύρασις τῆς ἐπιχειρήσεως),
ώς προβλέπει ἡ § 1 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, θὰ δύναται νὰ γίνῃ μόνον διὰ συμβάσεως,
καταρτιζομένης βεβαίως μεταξὺ τοῦ κυρίου καὶ τοῦ δανειστοῦ. Θὰ ἡδύνατο
ἴσως νὰ λεχθῇ, ὅτι τοῦτο εἶναι αὐτονόητον ἐν ὅψει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου
1211 AK (ἥτις ἐπίσης προβλέπει ὅτι, πρὸς σύστασιν ἐνεχύρου, ἀπαιτεῖται
συμφωνία μεταξὺ κυρίου τοῦ πράγματος καὶ δανειστοῦ). Πλὴν ὅμως, ἡ περὶ¹⁸
αὐτοῦ εἰδικὴ ἐν τῷ σχεδίῳ πρόβλεψις ἐπιβάλλεται, πρὸς ἀρσιν πάσης παρεξη-
γήσεως, διὰ τὸν ἔξῆς λόγον: διότι, ὡς ἐκτίθεται κατωτέρω ὑπὸ 3, ἡ διάταξις
τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 13 προβλέπει τὴν ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἐνεχύρου ἀναλογικὴν
ἐφαρμογὴν τῶν περὶ ὑποθήκης διατάξεων τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἐξ αὐτῶν
δὲ ἡ τοῦ ἄρθρου 1261 ὁρίζει, ὅτι «τίτλοι χορηγοῦντες δικαίωμα πρὸς ἀπόκτη-
σιν ὑποθήκης εἶναι ὁ νόμος, ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις καὶ ἡ ἴδιωτικὴ βούλησις».

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ σύμβασις περὶ ἐνεχυράσεως ἐπιχειρήσεως θὰ συνιστᾶται
ἐγγράφως, κατὰ τὰ εἰδικώτερον ἐν ἄρθρῳ 2 § 1 τοῦ σχεδίου ὁριζόμενα (ἀνω-
τέρω ἐν σημ. 17).

2. A. Περαιτέρω, ἡ ἐνεχύρασις τῆς ἐπιχειρήσεως θὰ συντελῆται οὐχὶ
διὰ τῆς παραδόσεως τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὸν δανειστὴν ἢ εἰς τρίτον (ἄρθρα
1211 ἐδ. 1, 1212 καὶ 1213 AK), ἀλλὰ διὰ τῆς ἐγγραφῆς τῆς ἀνωτέρω ὑπὸ 1
συμβάσεως εἰς δημόσιον βιβλίον καὶ δὴ εἰς τὸ ἐμπορικὸν μητρῶον¹⁹. Ἡ δὲ
ἐγγραφῆς εἰς δημόσιον βιβλίον σύστασις τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου
ἀποτελεῖ τὸ desideratum τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου²⁰. εὐλόγως
δέ, διότι μόνον ὅταν ἡ ἐπιχειρησις παραμένῃ εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου τῆς, ἡ

19. Πρβλ. καὶ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 1214 AK.

20. Βλ., πλὴν τῶν ἀνωτέρω (ἐν § 1 I 1 καὶ 2) ἐκτιθεμένων περὶ τοῦ γαλλικοῦ καὶ ιτα-
λικοῦ δικαίου, Müller - Erzbach, ἐνθ' ἀνωτ., Kap. 18 VI, σελ. 77, Diritto com-
mercial, τ. I (1937), n. 12 VI, σελ. 97.

ένεχύρασις αὐτῆς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑγιὲς διὰ τὸν ὀφειλέτην καὶ ἄνετον διὰ τὸν δανειστὴν μέσον προαγωγῆς τῆς πίστεως. Σημειώτεον, δμως, ὅτι ἐν τῷ προτεινομένῳ ἄρθρῳ 11 οὐδεμίᾳ περὶ τούτου πρόβλεψις γίνεται, διότι, ὡς φρονοῦμεν, τοῦτο προβλέπεται ἡδη ἐν ἄρθρῳ 2 § 2 τοῦ σχεδίου (ἀνωτέρω ἐν σημ. 17). Κατὰ τὰ λοιπά, ἀλλωστε, ἡ ὅλη διατύπωσις τοῦ ἄρθρου τούτου (δηλαδὴ τοῦ ἄρθρου 11) προϋποθέτει σαφῶς τὴν δι’ ἐγγραφῆς εἰς δημόσιον βιβλίον σύστασιν τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου.

B. 'Ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ 11, ἔξ ἀλλου, οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ ἐνεχύρου συνιστωμένου διὰ παραδόσεως τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὸν δανειστὴν ἢ εἰς τρίτον. Τοῦτο δέ, συνδυαζόμενον μὲ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ὅλη διατύπωσις τοῦ ἄρθρου τούτου προϋποθέτει, ὡς ἐλέχθη, τὴν δι’ ἐγγραφῆς σύστασιν τοῦ ἐν λόγῳ ἐνεχύρου, σημαίνει ὅτι τὸ σχέδιον ἀποκλείει τὴν δυνατότητα τῆς ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως διὰ παραδόσεως.

Πράγματι, ἡ ἔνεκα τῆς ἐνεχυράσεως ἀποξένωσις τοῦ ὀφειλέτου ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ θὰ ἥδυνατο νὰ ἔχῃ πλείστας δυσαρέστους δι’ αὐτὸν συνεπίας· συγκεκριμένως δέ, θὰ ἥδυνατο νὰ κλονίσῃ ἵσχυρῶς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ πίστιν, νὰ δυσχεράνῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών του καὶ νὰ αὐξήσῃ τὸ κόστος τῆς πιστώσεως τῆς ἡσφαλισμένης διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου (ἀφοῦ ὁ δανειστὴς ἢ ὁ τρίτος, πρὸς δν θὰ παρεδίδετο ἡ ἐπιχείρησις, θὰ ἡμείβετο ἀναμφιβόλως διὰ τὴν ἐκ μέρους του διοίκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως).

3. Κατὰ ταῦτα, ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 11 ἐπιτρέπει καὶ ρυθμίζει μόνον τὸ δι’ ἐγγραφῆς συνιστώμενον ἐνέχυρον. Τὸ ἐνέχυρον τοῦτο, δμως, θὰ ἀποτελέσῃ θεσμὸν συγγενεύοντα περισσότερον πρὸς τὴν ὑποθήκην τῶν ἄρθρων 1257 ἐπ. AK, παρὰ πρὸς τὸ ἐνέχυρον τῶν ἄρθρων 1209 ἐπ. AK²¹, ἀφοῦ ἡ ἐπιχείρησις, καθ’ ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπ’ αὐτῆς ὑφισταμένης ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας, θὰ παραμένῃ εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου-ἐπιχειρηματίου ἢ τοῦ τυχὸν διαδόχου αὐτοῦ ἢ τοῦ τυχὸν ἐν τῷ μεταξὺ ἀποκτήσαντος ἐπ’ αὐτῆς δικαίωμα ἐπικαρπίας ἢ μισθώσεως, οὐχὶ δὲ εἰς χεῖρας τοῦ δανειστοῦ ἢ τρίτου τινὸς ἐνεργοῦντος ἐπ’ δινόματι αὐτοῦ²². Διὰ τὸν λόγον δ’ αὐτόν, εἰς τὴν § 1 τοῦ ἄρθρου 13 προβλέπεται, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου ἴσχύουν ἀναλόγως αἱ περὶ ὑποθήκης διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος.

21. Βλ. *Hamel - Lagarde - Jauffret*, ἔνθ' ἀνωτ., πο 1086 bis, σελ. 175 ἐπ.

22. Περὶ τοῦ ὅτι ὁ τρίτος, πρὸς δν κατ’ ἄρθρον 1212 AK δύναται νὰ παραδοθῇ τὸ ἐνεχυραζόμενον πρᾶγμα, κατέχει αὐτὸ ἐπ’ δινόματι τοῦ δανειστοῦ, βλ. *Μπαλῆν*, 'Ἐμπράγματον δικαιοιον' (ἔκδ. 4η, 1961), § 205, ἀριθ. 8, σελ. 445.

II. ΕΚΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ ΕΝΕΧΥΡΟΥ

1. Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναγνωρισθεῖσαν ἀρχὴν, καθ' ἥν ἡ ρύθμισις τῆς ἐπιχειρήσεως πρέπει νὰ ἐκκινήσῃ ἐκ τῆς ἰδέας, διότι ἡ ἐπιχειρήσις ἀποτελεῖ ἔνιαν ἀντικείμενον δικαιου, περιλαμβάνον δμως ποικίλα στοιχεῖα ἀναγκαῖα πρὸς ἔξασφάλισιν τῆς ὑποστάσεως αὐτῆς καὶ πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς²³, τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνέχυρον θὰ ἀφορᾶ κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν ἐπιχειρησιν ἐν τῷ συνόλῳ της, συγχρόνως δμως θὰ ἐκτείνεται καὶ ἐφ' ὅλων τῶν κατ' ἰδίαν στοιχείων αὐτῆς, ἐκτὸς βεβαίως ἢν τινα αὐτῶν ἐξηρθῆσαν διὰ τῆς συστησάσης αὐτὸς συμβάσεως. Πρέπει νὰ διευκρινισθῇ, μάλιστα, διότι τὸ ἐνέχυρον τοῦτο θὰ ἐκτείνεται ἐφ' ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ δὴ τόσον τῶν ἀναλωτῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων, διότιν καὶ τῶν ἀκινήτων αὐτῆς. Αἱ ἀλλαχοῦ (ἀνωτέρω ἐν § 1 I 1 B α καὶ 2 A) διατυπούμεναι ἀντιρρήσεις περὶ τῆς ὑπαγωγῆς εἰς αὐτὸν καὶ τῶν ἀκινήτων διφείλονται εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν ἐννοιοκρατικῶν ἀντιλήψεων, παραβλέποντι δὲ τὸ γεγονός — περὶ τοῦ ὄποιον ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω (ὑπὸ I 3) — διότι τὸ δι' ἐγγραφῆς συνιστώμενον ἐνέχυρον ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποτελεῖ θεσμὸν προσομοιάζοντα μᾶλλον πρὸς τὴν ὑποθήκην, παρὰ πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν κινητῶν πραγμάτων καὶ δικαιωμάτων συνιστώμενον ἐνέχυρον.

'Εννοεῖται. διὰ νὰ ἐκτείνεται τὸ ἐνέχυρον καὶ ἐπὶ τῶν στοιχείων ἐκείνων, ἡ διάθεσις τῶν ὄποιων ὑπόκειται εἰς ἰδιαιτέραν δημοσιότητα κατὰ τὸ κοινὸν δικαιου, ἡ ἰδιαιτέρα αὐτη δημοσιότης θὰ πρέπη νὰ τηρηῇται καὶ ἐπὶ ἐνέχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς ἄλλωστε προβλέπει καὶ τὸ ἀρθρον 2 § 3 τοῦ σχεδίου (ἀνωτέρω ἐν σημ. 17) διὰ πᾶσαν πρᾶξιν διαθέσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν τῷ συνόλῳ της.

Ταῦτα πάντα προβλέπονται ἐν τῷ πρώτῳ ἀδαφίῳ τῆς § 2 τοῦ ἐν λόγῳ ἀρθρου 11. Περαιτέρω, δμως, ἐπειδὴ προκειμένου περὶ ἀκινήτων τῆς ἐπιχειρήσεως θὰ ἡδύναντο νὰ προσκύψουν ἀμφιβολίαι περὶ τῆς τηρητέας δημοσιότητος, ἡ διάταξις τῆς § 2 τοῦ ἀρθρου 13 προβλέπει, διότι αὐτη θὰ λαμβάνῃ χώραν δι' ἐγγραφῆς εἰς τὸ βιβλίον ὑποθηκῶν, τὸ ὄποιον οὕτω θὰ εἰκονίζῃ πάντα τὰ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῆς ἐπιχειρήσεως ὑφιστάμενα βάρη.

2. A. 'Ἐφ' δσον τὸ ἐνέχυρον θὰ ἀφορᾶ κατ' ἀρχὴν μὲν εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν ἐν τῷ συνόλῳ της, κατ' ἐπέκτασιν δὲ καὶ εἰς τὰ κατ' ἰδίαν στοιχεῖα αὐτῆς, ἐν περιπτώσει ἀντικαταστάσεως τῶν κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἐνεχύρου ὑφισταμένων στοιχείων δι' ἄλλων — ἀντικαταστάσεως, ήτις θὰ είναι δυνατὴ

23. 'Η ἀρχὴ αὐτη ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῇ εἰσηγήσει ἡμῶν κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 17ης Δεκεμβρίου 1968. Καρπὸν δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπετέλεσεν ἥδιας ἡ ἀνωτέρω (ἐν σημ. 17) παρατεθεῖσα διάταξις τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ σχεδίου.

κατὰ τὰ ἐν § 3 ἀρθρου 11 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν § 1 ἀρθρου 8 ὅριζόμενα (ἀνωτέρῳ ἐν σημ. 18 καὶ κατωτέρῳ ὑπὸ III) — καθὼς καὶ ἐν περιπτώσει εἰς αγωγῆς εἰς τὴν ἐπιχείρησιν νέων δλως στοιχείων, εἴναι προφανὲς ὅτι τοῦτο θὰ ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντων τῶν νέων τούτων στοιχείων. Ἐν δμως τὰ νέα ταῦτα στοιχεῖα εἴναι ἔξ ἔκεινων, δι’ ἣ ἀπαιτεῖται ἴδιαιτέρα δημοσιότης, διὰ νὰ ἐπεκταθῇ τὸ ἐνέχυρον καὶ ἐπ’ αὐτῶν, θὰ πρέπη βεβαίως νὰ γίνη περὶ αὐτῶν συμπληρωματικὴ δημοσίευσις διὰ καταχωρίσεως τόσον εἰς τὸ ἐμπορικὸν μητρῶον, ὃσον καὶ εἰς τὰ περὶ αὐτῶν ὑφιστάμενα εἰδικὰ βιβλία δημοσιότητος.

Τὸ τελευταῖον τοῦτον προβλέπεται ἐν τῷ δευτέρῳ ἐδαφίῳ τῆς § 2 τοῦ ἀρθρου 11, ἔνθα προσέτι ὅριζεται, ὅτι ἡ συμπληρωματικὴ αὕτη δημοσίευσις θὰ γίνεται ἐπιμελείᾳ τοῦ δανειστοῦ.

Β. Δυνάμει τῆς διατάξεως ταύτης, ὁ δανειστὴς θὰ δύναται μόνος νὰ προβαίνῃ εἰς τήρησιν τῆς εἰρημένης συμπληρωματικῆς δημοσιότητος, ὁ δὲ ὀφειλέτης, καίτοι ἡ διάταξις αὕτη οὐδὲν σχετικῶς προβλέπει, θὰ ὑποχρεοῦται νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὸν πᾶσαν πρὸς τοῦτο ἀναγκαίαν συνδρομήν. Ὁ δφειλέτης, ἔξ ἄλλου, δὲν θὰ δύναται μόνος νὰ προβαίνῃ εἰς τήρησιν τῆς δημοσιότητος ταύτης διὰ τοὺς ἔξῆς λόγους: πρῶτον μὲν, διὰ νὰ μὴ ἀποκτᾷ ὁ δανειστὴς ἄκων δικαιώματα· δεύτερον δέ, διὰ νὰ μὴ στερῆται οὗτος, ἄκων καὶ πάλιν, τῆς δυνατότητος ὅπως ἀσκῇ τὸ ἐν § 4 τοῦ αὐτοῦ ἀρθρου 11 δικαίωμα ἀμέσου ἐπιδιώξεως τῆς ἀπαιτήσεως του δι’ ἐκτελέσεως ἐπὶ στοιχείου ἀποχωρίζομένου τυχὸν τῆς ἐπιχειρήσεως — δυνατότητος, ἡ ὃποια παρέχεται εἰς αὐτὸν μόνον ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς μὴ ἐπεκτάσεως τοῦ ἐνεχύρου ἐπὶ τοῦ εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ (τοῦ ἀποχωρίζομένου στοιχείου) εἰσαγομένου εἰς τὴν ἐπιχείρησιν νέου τοιούτου (κατωτέρῳ ὑπὸ IV 1). Τέλος, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ, ὅπως προβαίνῃ μόνος εἰς τὴν ἐν λόγῳ συμπληρωματικὴν δημοσιότητα, δύναται νὰ ἐκθέσῃ εἰς κίνδυνον τὰ συμφέροντα τοῦ ὀφειλέτου, δοθέντος ὅτι δὲν εἴναι σαφὲς πάντοτε ἀν στοιχείον τι εἰσήχθη ἢ μὴ εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν. Πάντως, δμως, τυχὸν αὐθαιρεσίαι τοῦ δανειστοῦ δύνανται νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἐπιτυχῶς ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου διὰ προσφυγῆς εἰς τὸ δικαστήριον, κατ’ ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῶν ἀρθρων 1269 καὶ 1270 ΑΚ.

Γ. Εἴναι εὐνόητον, ἔξ ἄλλου, ὅτι πᾶν στοιχεῖον τῆς ἐπιχειρήσεως, ἔξερχομενον αὐτῆς, θὰ ἐλευθεροῦται τοῦ ἐνεχύρου, ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν μόνον τῶν ἐν § 1 τοῦ ἀρθρου 12 ὅριζομένων (κατωτέρῳ ὑπὸ IV 1 καὶ 2) καὶ ὅτι, κατόπιν τούτου, ὁ κύριος τῆς ἐπιχειρήσεως θὰ δύναται νὰ ζητῇ τὴν ἔξαλεψιν τῆς σχετικῆς ἐγγραφῆς ἀπὸ τῶν οἰκείων βιβλίων δημοσιότητος. Ἀντίθετος λύσις — ἥτοι διατήρησις τοῦ ἐνεχύρου ἐπὶ τοῦ ἔξερχομένου στοιχείου — θὰ ἥτο πολλαπλῶς ἀπαράδεκτος: ‘Αφ’ ἐνὸς μὲν, ἀπὸ δογματικῆς ἀπόψεως, ἀφοῦ ἡ ὑπαγωγὴ

καὶ τῶν κατ' ίδίαν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὸ ἐπ' αὐτῆς ἐνέχυρον δόφείλεται εἰς τὸν παρακολουθηματικὸν χαρακτῆρα αὐτῶν. 'Αφ' ἔτέρου δὲ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως πρακτικῆς, διὰ τοὺς ἔξης δύο λόγους: πρῶτον μέν, διότι τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνέχυρον θὰ διηγύρυντο ἀπαραδέκτως, ἀν ἔξετείνετο ἐπὶ τῶν νέων στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως χωρὶς νὰ αἴρεται ἐκ τῶν ἔξερχομένων τοιούτων· δεύτερον δὲ καὶ διότι θὰ ἔξετιθετο εἰς κίνδυνον ἡ ἀσφάλεια τῶν συναλλαγῶν, ἀφοῦ, διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως χωρισμοῦ στοιχείου τινὸς αὐτῆς — ίδιᾳ μάλιστα κινητοῦ — θὰ διασπᾶται ὁ δεσμὸς ἐκεῖνος, μέσῳ τοῦ ὅποιου κυρίως θὰ καθίσταται πρὸς τὰ ἔξω ἐμφανῆς ἡ ὑπαγωγὴ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνέχυρον.²⁴

III. ΕΞΟΥΣΙΑΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

'Εφ' ὅσον, κατὰ τὰ ἀνωτέρω (ύπὸ I 2) ἐκτεθέντα, τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνέχυρον θὰ συνιστᾶται δι' ἐγγραφῆς εἰς δημόσιον βιβλίον, ὁ κύριος αὐτῆς θὰ ἔξακολουθῇ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐνεχύρου νὰ διοικῇ αὐτήν. Ἐπειδὴ δύμως, διαρκοῦντος τοῦ ἐνεχύρου, θὰ διοικῇ αὐτὴν οὐ μόνον πρὸς ίδιον αὐτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἐνεχυρούχου δανειστοῦ, ἐπιβάλλεται δῆπας τεθοῦν περιορισμοὶ εἰς τὰς ἔξουσίας αὐτοῦ καὶ δῆπας ρυθμισθοῦν καὶ τὰ συναφῆ ζητήματα. Εἰδικώτερον:

1. Εἶναι προφανὲς δτι, διαρκοῦντος τοῦ ἐνεχύρου, ἡ ἔναντι τῆς ἐπιχειρήσεως θέσις τοῦ κυρίου ἐμφανίζει μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τὴν τοιαύτην τοῦ ἐπικαρπωτοῦ ἡ μισθωτοῦ ἐπιχειρήσεως διαρκούσης τῆς ἐπικαρπίας ἡ μισθώσεως. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἡ μὲν διάταξις τοῦ πρώτου ἐδαφίου τῆς § 3 τοῦ ἄρθρου 11 προβλέπει, δτι οὗτος θὰ ἔχῃ τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐπικαρπωτοῦ ἡ τοῦ μισθωτοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως· ἡ δὲ τοῦ δευτέρου ἐδαφίου τῆς αὐτῆς παραγγράφου, δτι, ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῶν ὑποχρεώσεων ἡ ὑπερβάσεως τῶν δικαιωμάτων τούτων, ὁ δανειστής, πρὸς δῆμεσον καὶ ἀποτελεσματικὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τοῦ, θὰ ἔχῃ τὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια τὸ ἄρθρον 1284 ΑΚ δίδει εἰς τὸν ἐνυπόθηκον δανειστὴν εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἔξ υπαιτιότητος τοῦ δοφειλέτου κινδυνεύει νὰ χειροτερεύσῃ τὸ ἐνυπόθηκον ἡ νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ἀξία αὐτοῦ.

2. 'Ως γνωστόν, ἡ ὑπαρξίας ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας (ἐνεχύρου ἡ ὑποθή-

24. Σημειωτέον, δτι καὶ ἡ γαλλικὴ νομολογία, πρὸς κατοχύρωσιν τῆς ἀσφαλείας τῶν συναλλαγῶν, δέχεται δτι τὸ ἐνέχυρον ἀποσθέννυται προκειμένου περὶ ἀντικειμένων ἔξελθόντων τῆς ἐπιχειρήσεως· βλ. K. Σημιτήν, 'Η ἀναμόρφωσις τοῦ πλασματικοῦ ἐνεχύρου, (1968), σελ. 58. Βλ. καὶ κατωτέρω ὑπὸ IV 2 ἐν τέλει.

κης) ἐπὶ τινος ἀντικειμένου δὲν ἔμποδίζει, κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, τὴν μεταβί-
βασιν αὐτοῦ, ἀφοῦ ἡ ἀσφάλεια αὔτη, ὡς ἔμπράγματον δικαίωμα, παρακολουθεῖ
τὸ ὑπέργυνον ἀντικείμενον εἰς χεῖρας παντὸς κυρίου αὐτοῦ. "Οταν δομως ἀντι-
κειμενον τοιαυτης ἀσφαλειας ειναι ἐπιχειρησις, ὡς ἐν προκειμένῳ, τὸ ζήτημα
τίθεται ἐπὶ διαφορετικῆς βάσεως. Τῷ δοντι, διαρκοῦντος τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρή-
σεως ἐνεχύρου, πᾶσα πρᾶξις τοῦ συστήσαντος αὐτὸς κυρίου τῆς ἐπιχειρήσεως,
ἔχουσα ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μεταβολὴν τοῦ ἐπιχειρηματίου (ὡς εἶναι ἡ μετα-
βίβασις τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ σύστασις ἐπικαρπίας ἐπ' αὐτῆς, ἡ μίσθωσις αὐτῆς
κλπ.), ἐνδέχεται νὰ ἔκθεση εἰς σοβαρὸν κίνδυνον τὰ συμφέροντα τοῦ ἐνεχυρούχου
δανειστοῦ· καὶ τοῦτο, διότι ἡ ἀξία τῆς ἐπιχειρήσεως, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν ἀσφά-
λειαν τῆς ἀπαιτήσεώς του, ἔξαρταται ἀναμφιβόλως ἐκ τοῦ τρόπου ἀσκήσεως
αὐτῆς, συνεπῶς δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιχειρηματίου. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν, ἐν τῷ
τρίτῳ ἔδαφι ὡρ τῆς § 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 11 δρίζεται δτι, ἀνευ ἐγγράφου συναι-
νέσεως τοῦ δανειστοῦ, ὃ ἐνεχυράσας δὲν δύναται νὰ ἔκποιήσῃ τὴν ἐπιχειρησιν
ἢ νὰ παραχωρήσῃ εἰς ἄλλον τὴν κάρπωσιν ἡ χρῆσιν αὐτῆς. Εἶναι δὲ προφανές,
δτι ἡ κατὰ παράβασιν τῆς διατάξεως ταύτης ἐπιχειρηθησομένη ἐκ μέρους
τοῦ ἐνεχυράσαντος πρᾶξις θὰ εἴναι δκυρος κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων
174 καὶ 175 ΑΚ καὶ δτι, ἀν οὗτος ἔμμεσίνη εἰς τὴν ἔκτέλεσιν αὐτῆς, ὃ δανειστής
θὰ ἔχῃ ἐνδεχομένως καὶ πάλιν τὰ ἐν ἄρθρῳ 1284 ΑΚ δικαιώματα.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ, δτι ἀνάλογον περιορισμὸν — καὶ μάλιστα αὐστηρό-
τερον τοῦ ἐνταῦθα προτεινομένου — γνωρίζει ἡδη τὸ δίκαιον ἡμῶν διὰ τὴν
περίπτωσιν συστάσεως ὑποθήκης ἐπὶ μηχανικῶν ἡ ἄλλων ἐγκαταστάσεων
ἐπιχειρήσεως κατὰ τὸν ν. 4112/1929. Συγκεκριμένως, ἡ μὲν διάταξις τοῦ
ἄρθρου 4 § 2 τοῦ νόμου τούτου δρίζει, δτι «ἀπαγορεύεται . . . ἡ ἔκποιήσις
ἢ μίσθωσις τῆς βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως (ἐπὶ τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς
ὅποιας ὑφίσταται ὑποθήκη) ἡ ἡ κατ' ἄλλον τρόπον παραχώρησις τῆς ἐκμεταλ-
λεύσεως αὐτῆς εἰς τρίτους, πλὴν ἀν συνήνεσεν εἰς τοῦτο προηγουμένως ὃ
δανειστής»· ἡ δὲ τοῦ ἄρθρου 5 πορ. γ τοῦ αὐτοῦ νόμου, δτι ἐν περίπτωσει
παραβάσεως τῆς διατάξεως ταύτης τὸ ἡσφαλισμένον χρέος καθίσταται ἀμέ-
μεσως ἀπαιτητὸν. Εἶναι δὲ αὐστηρότερος ὁ ὑπὸ τῆς διατάξεως ταύτης ἐπιβαλό-
μενος περιορισμός, διότι ἀφορᾶ εἰς περίπτωσιν καθ' ἦν ἡ ἔμπράγματος ἀσφά-
λεια δὲν ὑφίσταται ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν τῷ συνόλῳ της, ὡς εἰς τὴν προκει-
μένην περίπτωσιν, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τινῶν τῶν στοιχείων αὐτῆς.

3. 'Ως ἐλέχθη ἀνωτέρω (ὑπὸ 1), ὁ κύριος τῆς ἐνεχυρασθείσης ἐπιχειρή-
σεως θὰ ἔχῃ, διαρκοῦντος τοῦ ἐνεχύρου, τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις
τοῦ ἐπικαρπωτοῦ ἡ μισθωτοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως. Τοῦτο σημαίνει, δτι θὰ ἔχῃ
ἔξουσίαν διαθέσεως, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τακτικῆς διοικήσεως, τῶν ἀναλω-
τῶν καὶ ἀπαιτήσεων αὐτῆς, συνεπῶς δὲ καὶ ἔξουσίαν ἐνεχυράσεως αὐτῶν,
ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάντοτε περιορισμόν. Οὕτως ὅμως ἔχόντων τῶν πραγμάτων,

γεννᾶται τὸ ἔρώτημα, ὃν τὰ ἐπὶ τῶν στοιχείων τούτων συνιστώμενα ὑπὸ τοῦ κυρίου τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνέχυρα θὰ προηγοῦνται ἡ, τουναντίον, θὰ ἔπωνται τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ὡς συνόλου ὑφισταμένου ἐνεχύρου. "Αν ἐτηρεῖτο ἡ ἀρχὴ τῆς προτεραιότητος, ἡ ὁποία ἰσχύει εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον (AK 1272), τὰ ἐνέχυρα ταῦτα θὰ εἴποντο τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου· πρᾶγμα τὸ ὅποιον θὰ ἐσήμαινεν, διτὶ ἡ εἰρημένη ἐξουσία τοῦ κυρίου τῆς ἐπιχειρήσεως, δισον ἀφορᾶ εἰς τὴν σύστασιν ἐμπραγμάτων ἀσφαλειῶν ἐπὶ τῶν στοιχείων τούτων (τῶν ἀναλωτῶν δηλαδὴ καὶ τῶν ἀπαιτήσεων), θὰ ἡτο ἐστερημένη πρακτικῆς τινος ἀξίας. 'Ἐν ὅψει τούτου, λοιπόν, προειμήθη καὶ διετυπώθη ἐν § 4 τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου 11 ἡ ἀρχή, καθ' ἣν τὰ ἐπὶ τῶν στοιχείων τούτων συνιστώμενα ἐνέχυρα, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀν εἶναι προγενέστερα ἢ μεταγενέστερα τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου, θὰ προηγοῦνται αὐτοῦ. Σημειωτέον δέ, διτὶ διὰ τῆς τοιαύτης ρυθμίσεως σκοπεῖται ἐπὶ πλέον ὅπως, παρὰ τὴν ὑπαρξίαν τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου, διαφυλαχθῇ κατὰ τὸ δυνατὸν ἡ προσωπικὴ πίστις τοῦ ἐπιχειρηματίου καὶ περιορισθοῦν τὰ μειονεκτήματα τοῦ ἐνεχύρου τούτου (ἀνωτέρω ἐν § 1 II 2 καὶ Γ'). Δι' αὐτῆς, ἀλλωστε, οὐδόλως βλάπτεται ὁ ἐνεχυροῦνχος δανειστής, ὡς ἐκ πρώτης ὅψεως θὰ ἥδυνατο νὰ νομισθῇ, ἀφοῦ, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 11 § 3 ἐδ. 1, ὁ ἐνεχυράσας θὰ ἔχῃ πληρες δικαίωμα διαβέσσεως τῶν ἐν λόγῳ στοιχείων, συνεπῶς δὲ καὶ δικαίωμα μεταβιβάσσεως αὐτῶν κατὰ κυριότητα· ἐνῷ, ἐξ ἀλλου, ἐπιτυγχάνεται καὶ τοῦτο ιδὶ πλεονέκτημα, διτὶ κατοχυροῦνται ἡ ἀσφάλεια τῶν συναλλαγῶν, τῶν μεταξὺ τοῦ ἐπιχειρηματίου καὶ τῶν τρίτων διαφροῦντος τοῦ ἐνεχύρου διεξαγομένων. 'Ιδια διμας πρέπει νὰ σημειωθῇ τοῦτο: διτὶ, ἀνευ τῆς ἐν λόγῳ ρυθμίσεως, θὰ κινδυνεύσῃ νὰ κλονισθῇ ὁ θεσμὸς τῆς ἐνεχυράσσεως τίτλων εἰς διαταγῆν, ὁ προβλεπόμενος εἰς τὰ ἄρθρα 1251 ἐπ. AK, καὶ διτὶ μόνον ὁ θεσμὸς τοῦ ἐνεχυρογράφου θὰ μείνῃ ἀθικτός, χάρις εἰς τὴν κατοχυροῦσαν αὐτὸν εἰδικὴν ρύθμισιν τῶν ἄρθρων 51, 52 καὶ 53 ν.δ. 3077/1955 περὶ γενικῶν ἀποθηκῶν.

IV. ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ ΕΝΕΧΥΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

1. A. "Αν, διαρκοῦντος τοῦ ἐνεχύρου, ὁ ὀφειλέτης ἀπομακρύνῃ τῆς ἐπιχειρήσεως στοιχεῖον τι αὐτῆς, τοῦτο, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω (ὑπὸ II 2), θὰ ἐλευθεροῦνται τοῦ ἐνεχύρου καὶ, ὡς ἐκ τούτου, ὁ κύριος τῆς ἐπιχειρήσεως θὰ δύναται νὰ ζητῇ, ὡς πρὸς αὐτό, τὴν ἐξάλειψιν τῆς σχετικῆς ἐγγραφῆς ἀπὸ τῶν οἰκείων βιβλίων δημοσιότητος. Καὶ ἀν μὲν ἡ ἀπομάκρυνσις θὰ γίνεται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τακτικῆς διοικήσεως, οὐδὲν πρόβλημα θὰ γεννᾶται· καὶ τοῦτο, διότι ὁ μὲν κύριος τῆς ἐπιχειρήσεως θὰ εὑρίσκεται ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ νόμου (ἄρθρον 11 § 3 ἐδ. 1), τὰ δὲ συμφέροντα τοῦ δανειστοῦ δὲν θὰ θίγωνται, ἀφοῦ,

κατὰ κανόνα, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀπομακρυνθέντος στοιχείου, θὰ ἔχῃ εἰσαχθῆ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἄλλο ἀναλόγου χρησιμότητος καὶ ἀξίας. Ἐξ ἄλλου, ἂν ἡ ἀπομάκρυνσις θὰ γίνεται κατὰ τρόπον μὴ δικαιολογούμενον ἐκ τῶν κανόνων τῆς τακτικῆς διοικήσεως (δηλαδὴ, κατὰ παράβασιν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 11 § 3 ἐδ. 1), ὁ δανειστής θὰ ἔχῃ, βεβαίως, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 11 § 3 ἐδ. 2, τὰ ἐν ἄρθρῳ 1284 ΑΚ δικαιώματα, μεταξὺ τῶν ὅποιων καὶ τὸ δικαιόωμα εἴτε νὰ ζητήσῃ τὴν παραχώρησιν ἄλλης ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας, εἴτε νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἀμεσον ἔξοφλησιν τῆς ἡσφαλισμένης ἀπαιτήσεως (συνεπῶς δὲ καὶ νὰ ἀσκήσῃ ἀμέσως τὴν ἐμπράγματον ἀγωγὴν πρὸς ἵκανοποίησιν τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης ἐκ τῆς ἀξίας τῆς ἐνεχυρασμένης ἐπιχειρήσεως). Ἀλλὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1284 ΑΚ παρεχόμενα δικαιώματα δὲν θὰ ἀρκοῦν πάντοτε, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων τοῦ δανειστοῦ, ἵδια μάλιστα ὅταν τὰ ἀποχωρισθέντα στοιχεῖα θὰ είναι κινητά. Διὸ καὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς εἰς τὸν δανειστὴν παρεχομένης προστασίας, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ πρὸς ἔκκαθάρισιν τῆς καταστάσεως χάριν τόσον τοῦ ὀφειλέτου ἐπιχειρηματίου ὃσον καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συναλλασσομένων καὶ ἵδια τῶν λοιπῶν δανειστῶν του, διετυπώθησαν αἱ διατάξεις τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 12.

B. Οὕτως, ἂν ὁ κύριος τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποχωρίσῃ αὐτῆς στοιχεῖον ὑποκείμενον εἰς τὸ ἐνέχυρον καὶ ἀντικαταστήσῃ αὐτὸ δὶ’ ἄλλου, συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τῆς τακτικῆς διοικήσεως, ὁ δανειστής, βάσει τοῦ ἄρθρου 11 § 2 ἐδ. 2, θὰ δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν σχετικὴν συμπληρωματικὴν καταχώρισιν, ἐφ’ ὃσον τοιαύτη ἀπαιτεῖται, ὥστε τὸ ἐνέχυρον νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπὶ τοῦ νέου στοιχείου· ἂν δὲ προβῇ εἰς τὴν καταχώρισιν ταύτην, ἢ ἂν τοιαύτη καταχώρισις δὲν ἀπαιτῆται (διότι τὸ ἐνέχυρον ἐκτείνεται αὐτοδικαίως ἐπὶ τοῦ νέου στοιχείου), τὸ ἀπομακρυνθὲν τῆς ἐπιχειρήσεως στοιχεῖον θὰ ἔλευθεροῦται τοῦ ἐνέχυρου. "Αν, τουναντίον, ὁ κύριος ἀποχωρίσῃ τῆς ἐπιχειρήσεως στοιχεῖον ὑποκείμενον εἰς τὸ ἐνέχυρον κατὰ παράβασιν τῶν κανόνων τῆς τακτικῆς διοικήσεως (π.χ. χωρὶς νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτὸ δὶ’ ἄλλου ἀναλόγου χρησιμότητος καὶ ἀξίας), τότε, ἐπειδὴ ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ στοιχείου τούτου ἀφ’ ἐνὸς μὲν τείνει — καὶ πρέπει νὰ τείνῃ χάριν τῆς ἀσφαλείας τῶν συναλλαγῶν — εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐνέχυρου (ἀνωτέρω ὑπὸ II 2 ἐν τέλει), ἀφ’ ἑτέρου δὲ ἐνδέχεται νὰ θίγῃ τὰ συμφέροντα τοῦ δανειστοῦ (διότι τὸ στοιχεῖον τοῦτο, εὑρισκόμενον μακρὰν τῆς ἐπιχειρήσεως, δύναται νὰ ἀπολέσῃ μέρος τῆς ἀξίας του καὶ δὴ τὴν ὑπεραξίαν, τὴν ὅποιαν ἀποκτᾷ τοῦτο διὰ τῆς ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἐντάξεώς του²⁵), ὁ δανειστής θὰ δύναται νὰ ἐπιωφε-

25. Περὶ τῆς ὑπεραξίας ταύτης ἐγένετο λόγος εἰς τὴν εἰσήγησιν ἡμῶν, βάσει τῆς ὅποιας υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ἀνωτέρω (ὑπὸ II 1 καὶ σημ. 22) ἐκτεθεῖσα ἀρχή.

ληθῆ τῆς δυνατότητος τὴν ὅποιαν παρέχει εἰς αὐτὸν τὸ ἄρθρον 12 § 1. Καὶ ἀν μὲν πράξη τοῦτο ἔντὸς τῆς πρὸς τοῦτο τασσομένης προθεσμίας, τὸ εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρισθέντος στοιχείου εἰσαχθὲν εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν νέον τοιούτῳ θὰ ἐλευθεροῦται τοῦ ἐνεχύρου, ὡς καὶ ἡ διάταξις αὕτη δρίζει· ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει, τὸ ἀποχωρισθὲν στοιχεῖον θὰ ἐλευθεροῦται τοῦ ἐνεχύρου, ἀλλ’ ὡς εἶναι προφανές, μόνον ἀπὸ τῆς παρόδου τῆς εἰρημένης προθεσμίας. Σημειωτέον ὅτι, κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην, ἡ προθεσμία πρὸς δικηγορίαν ἐκ μέρους τοῦ δανειστοῦ τοῦ ἐν αὔτῃ προβλεπομένου δικαιώματος θὰ ἀρχεται ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ διφειλέτου γνωστοποιήσεως τῆς ἀπομακρύνσεως· καὶ τοῦτο, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως διφειλέτης, ὅστις ἔχει συμφέρον πρὸς ἐκκαθάρισιν τῆς καταστάσεως, παρωθῆται εἰς τὸ νὰ ἐνημερώνῃ τὸν δανειστὴν περὶ πάσης σχετικῆς ἐνεργείας του.

2. A. Πρέπει νὰ διευκρινισθῇ, ὅτι ἡ εἰρημένη διάταξις — δηλαδὴ ἡ τοῦ ἄρθρου 12 § 1 — καίτοι φαίνεται ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου 606 AK (τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὸ νόμιμον ἐνεχύρον τοῦ ἐκμισθωτοῦ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ μισθίῳ εἰσκομισθέντων), διαφέρει ἐν τούτοις αὐτῆς σημαντικῶς. Ἡ πρώτη τῶν διατάξεων τούτων, πράγματι, στηρίζεται εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρον ἔκτείνεται μόνον παρακολουθηματικῶς εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτῆς· ἀποβλέπει δὲ εἰς προστασίαν τοῦ δανειστοῦ εἰς τὴν περίπτωσιν οὐχὶ τῆς ἀπομακρύνσεως καθ’ ἑαυτήν, ἀλλὰ τῆς κατὰ παράβασιν τῶν κανόνων τῆς τακτικῆς διοικήσεως ἀπομακρύνσεως στοιχείου τινὸς ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ δὴ οὐ μόνον κινητοῦ ἀλλὰ καὶ ἀκινήτου. Ἡ δευτέρα διάταξις, τουναντίον, τείνει εἰς κατοχύρωσιν τοῦ νομίμου ἐνεχύρου τοῦ ἐκμισθωτοῦ ἐπὶ τῶν εἰς τὸ μίσθιον εἰσκομισθέντων κινητῶν· τὸ ὅποιον (νόμιμον ἐνεχύρον), διὰ τῆς ἐκ τοῦ μισθίου ἀπομακρύνσεως αὐτῶν, τίθεται ἐκποδών, λόγῳ ἀνατροπῆς τοῦ ὑλικοῦ ἔκεινου στοιχείου — δηλαδὴ τῆς εἰσκομιδῆς — ἐπὶ τοῦ ὅποιου τοῦτο θεμελιοῦται καὶ διὰ τοῦ ὅποιου φανεροῦται πρὸς τὰ ἔξω.

B. Πάντως, ἀν ἡ Ἐπιτροπὴ διστάσῃ νὰ υἱοθετήσῃ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 12 § 1, ὡς αὕτη διετυπώθη ἀνωτέρω (ἐν § 1 II 2), φρονοῦμεν, ὅτι θὰ πρέπη νὰ ἀποδεχθῇ αὐτὴν τουλάχιστον ὡς πρὸς τὰ κινητὰ τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς πρὸς τὰ ὅποια γεννῶνται προβλήματα ἀνάλογα πρὸς ἔκεινα τοῦ κατὰ τὰ ἄρθρα 604-606 AK νομίμου ἐνεχύρου. Πράγματι, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω (ύπὸ II 2 ἐν τέλει), διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως χωρισμοῦ κινητῶν στοιχείων αὐτῆς, θὰ διασπᾶται ὁ πρὸς αὐτὴν δεσμός των, μέσω τοῦ ὅποιου κυρίως θὰ

Βλ. καὶ τὰς εἰς τὴν εἰσήγησιν ταύτην σημειουμένας παραπομπὰς εἰς *Koumantos, Erwerberhaftung bei Unternehmensveräußerung* (1955), Kap. 1 III ἐν τέλει, σελ. 9 (ἴσθα καὶ περαιτέρω παραπομπαί), *Schippel, Das Recht am eingerichteten und ausgeübten Gewerbebetrieb* (1956), Kap. 2 II 1, σελ. 11.

καθίσταται πρὸς τὰ ἔξω ἐμφανῆς ἢ ὑπαγωγή των εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνέχυρον. "Αν λοιπὸν παραλειφθῇ, ἔτι καὶ ὡς πρὸς αὐτά, ἡ ἐν ἄρθρῳ 12 § 1 προβλεπομένη ρύθμισις, θὰ πρέπη εἰς τὸ γεννώμενον πρόβλημα νὰ δοθῇ μία τῶν ἔξης δύο, ἔξ ἴσου ἀπροσφόρων λύσεων: ἦ νὰ ἀποσβέννυται ἀμέσως τὸ ἐνέχυρον ἔτι καὶ ὡς πρὸς τὰ κατὰ παράβασιν τῶν κανόνων τῆς τακτικῆς διοικήσεως ἀπομακρυνόμενα τῆς ἐπιχειρήσεως κινητά, συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω (ὑπὸ II 2 ἐν τέλει) ἐκτιθέμενα, πρᾶγμα τὸ δόποιον, βεβαίως, θὰ ἀποβαίνῃ εἰς οὐσιώδη βλάβην τῶν συμφερόντων τοῦ ἐνέχυρούχου δανειστοῦ· ἦ νὰ διατηρῆται τοῦτο ἐπ' αὐτῶν μέχρι τῆς λήξεως τῆς ἀπαιτήσεως, πρᾶγμα τὸ δόποιον, πάλιν, θὰ ἐκθέτῃ εἰς κίνδυνον τὴν ἀσφάλειαν τῶν συναλλαγῶν (καὶ δὴ τὰ συμφέροντα τῶν λοιπῶν δανειστῶν τοῦ κυρίου τῆς ἐπιχειρήσεως), ἐνῷ, ἔξ ἄλλου, μικρὸν μόνον ὑπηρεσίαν θὰ παρέχῃ εἰς τὸν δανειστὴν ἐν δψει τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 1036 ἐπ. AK²⁶.

3. A. Διαρκοῦντος τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐπιβληθοῦν ἐπὶ στοιχείων αὐτῆς ἀναγκαστικαὶ ἐκτελέσεις ἐκ μέρους ἄλλων δανειστῶν τοῦ κυρίου αὐτῆς. "Αν δὲ αἱ ἐκτελέσεις αὗται ἀχθοῦν εἰς πέρας, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ κατακερματισθῇ ἡ ἐπιχείρησις ὡς ἐνιαῖον, παραγωγικῶς λειτουργῶν, σύνολον καὶ νὰ ἀπολεσθῇ οὕτως ἡ ὑπεραξία αὐτῆς, ἡ δόποια — δομοῦ μετὰ τῆς ἀξίας τῶν κατ' ἴδιαν στοιχείων της — ἀποτελεῖ ἀσφάλειαν τοῦ ἐνέχυρούχου δανειστοῦ. Ἐν δψει τοῦ κινδύνου τούτου, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω (ἐν § 1 I 1 B γ), τὸ γαλλικὸν δίκαιον παρέσχε ρητῶς εἰς τὸν ἐνέχυρούχον δανειστὴν τὸ δικαίωμα δπως ἀπαιτήσῃ, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, τὴν συνολικὴν ἐκποίησιν τῆς ἐπιχειρήσεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποτραπῇ ὁ κατακερματισμὸς αὐτῆς²⁷. Παρ' ἡμῖν, ἔξ ἄλλου, τοιοῦτο δικαίωμα θὰ ἔχῃ δπωσδήποτε ὁ δανειστὴς οὗτος, βάσει τοῦ ἄρθρου 1284 AK, τὸ δόποιον θὰ ἴσχυῃ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐνεχύρου κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 13 § 1, δοθέντος ὅτι ἡ ἐπὶ στοιχείου τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπιβολὴ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως θὰ δημιουργῇ ἀναμφιβόλως, ὑπαιτιότητι τοῦ ἐνέχυρούσαντος, κίνδυνον χειροτερεύσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ μειώσεως τῆς ἀξίας αὐτῆς.

B. 'Αλλ' ἀν, κατ' ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης, ἀρχίσῃ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις ἐφ' διοκλήρου τῆς ἐπιχειρήσεως, παραλλήλως πρὸς τὴν ἀρξαμένην ἥδη ἐπὶ τινος τῶν στοιχείων αὐτῆς, θὰ προκύψουν ὥρισμένα δικονομικὰ προβλήματα, τὰ δποῖα βεβαίως δὲν πρέπει νὰ παραμείνουν ἄλυτα. Κατὰ τὸ κοι-

26. Περὶ τῶν ἀναλόγων κινδύνων, εἰς τοὺς δποῖους ἐκτίθενται τὰ συμφέροντα τῶν δανειστῶν τοῦ μισθωτοῦ ἐν περιπτώσει ἀπομακρύνσεως ἐκ τοῦ μισθίου τῶν εἰς αὐτὸς εἰσκομισθέντων, βλ. Φραγκίσταν, 'Ἐνέχυρον ἐκμισθωτοῦ ἐπὶ εἰσκομισθέντων (1947), σελ. 79 ἐπ.

27. Βλ. καὶ K. Σημίτην, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 58.

νὸν δίκαιον, πράγματι, κατὰ τὸ δόπιον ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἡ ἀναγκαστικὴ κατάσχεσις ἀναγκαστικῶς κατεσχημένου (ἀρθρον 1022 § 2 ΚΠολΔ), ἡ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν τῷ συνόλῳ της ἐκτέλεσις δὲν θὰ καταλαμβάνῃ καὶ τὸ προηγουμένως κατασχεθὲν στοιχεῖον αὐτῆς, πρᾶγμα τὸ δόπιον σημαίνει, ὅτι ἡ ἀσκησις τοῦ ἐν ἀρθρῷ 1284 ΑΚ δικαιώματος δὲν θὰ δύναται κατ' οὐσίαν νὰ ματαιώσῃ τὸν κατακερματισμὸν τῆς ἐπιχειρήσεως.
 ’Ἐν δψει τούτου, λοιπόν, πρέπει νὰ προβλεφθῇ ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν τῷ συνόλῳ της ἐκτέλεσις θὰ καταλαμβάνῃ καὶ τὸ προηγουμένως κατασχεθὲν στοιχεῖον· ὅτι, κατόπιν τούτου, πᾶσαι αἱ ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου γενόμεναι πράξεις ἐκτελέσεως θὰ εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυροι ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκτελέσεως· καὶ, τέλος, ὅτι τὰ ἔξοδα αὐτῶν θὰ ἀποδίδωνται ἐκ τοῦ πλειστηριάσματος τῆς ἐπιχειρήσεως μετὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπ’ αὐτῆς ἐκτελέσεως. Εἶναι δὲ προφανές, ὅτι ἐκ τῆς ρυθμίσεως ταύτης, διατυπουμένης ἐν ἀρθρῷ 12 § 2, οὐδόλως παραβλάπτονται τὰ συμφέροντα τῶν δανειστῶν, οἱ δόπιοι ἥρξαντο τῆς ἐπὶ τῶν κατ' ιδίαν στοιχείων ἐκτελέσεως, ἀφοῦ οὗτοι θὰ δύνανται κάλλιστα νὰ ἀναγγελθοῦν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκτέλεσιν καὶ, ἐν περιπτώσει ἀδρανείας τοῦ ἐνεχυρούχου δανειστοῦ, νὰ ὑποκατασταθοῦν εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ὡς ἐπισπεύδοντος.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Αἱ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, βάσει τῆς ἀνωτέρω εἰσηγήσεως, συνταγεῖσαι διατάξεις περὶ ἐνεχυράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἔχουν ὡς ἀκολούθως (κατὰ τὴν ἀρχικὴν πάντοτε ἀρίθμησιν αὐτῶν· ἀνωτέρω ἐν σημ. *) :

*Ἀρθρον 11

*Ἐνέχυρον

1. Ἐνέχυρον ἐπὶ ἐπιχειρήσεως συνιστᾶται διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἐπιφυλασσομένων κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν ἐν ἀρθρῷ 2 δοιςομένων.

2. Ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας, τὸ ἐνέχυρον ἐκτείνεται ἐπὶ πάντων τῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως. Στοιχεῖα εἰσαχθέντα εἰς τὴν ἐπιχείρησιν μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἐνεχύρου περιλαμβάνονται εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς συμπληρωματικῆς τηρήσεως τῶν ἐν παρ. 2 καὶ 3 τοῦ ἀρθροῦ 2 δοιςομένων. Ἡ τήρησις τῶν διατάξεων τῶν παρ. 2 καὶ 3 τοῦ ἀρθροῦ 2 δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ ἀναλωτῶν καὶ ἀπαιτήσεων.

3. Ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας, ὁ ἐνέχυράσας ἔχει τὰ ἐν ἀρθρῷ 8 παρ. 1 δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις. Ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῆς διατάξεως ταύτης ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τὰ ἐν ἀρθροῖς 1284 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος δοιςόμενα.

4. Συμφωνία, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ ἐνέχυρασας δὲν δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὴν ἐπιχείρησιν ἢ νὰ παραχωρήσῃ τὴν κάρπωσιν ἢ τὴν χρῆσιν αὐτῆς, ἰσχύει ἐναντὶ τρίτων ἀπὸ τῆς καταχωρίσεως τῆς εἰς τὸ Ἐμπορικὸν Μητρώον.

*Ἀρθρον 12

1. Ἡ κατὰ τὰ ἀρθρα 1019 καὶ 1059 τοῦ Κώδικος Πολ. Δικονομίας περίληψις ἢ τὸ κατὰ τὸ ἀρθρον 1047 Κώδικος Πολ. Δικονομίας κατεσχετήριον ἔγγραφον ἐπιδίδονται, ἐπὶ ποιηῇ ἀκυρότητος, εἰς τὸν ἐνεχυροῦχον δανειστὴν ἐντὸς δικτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κατασχέσεως.

2. Ἡ κατάσχεσις στοιχείου τινὸς τῆς ἐπιχειρήσεως, οὐσιώδους διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἀξίας αὐτῆς, καθιστᾷ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἐνεχυρούχον δανειστοῦ ληξιπρόθεσμον. Ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστὴς δικαιοῦται νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν εἴσπραξιν τῆς ἀπαίτησεώς του καὶ δὲ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἐφ' δλοκλήρου τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ νὰ ἀσκήσῃ ἀνακοπὴν κατὰ τὸ ἀρθρον 998 τοῦ Κώδικος Πολ. Δικονομίας.

3. Ἐν περιπτώσει ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἐφ' δλοκλήρου τῆς ἐπιχειρήσεως, κατὰ τὴν παρ. 2, αἱ ἐπὶ τοῦ κατασχεθέντος στοιχείου ἐνεργηθεῖσαι πράξεις ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἀκυροῦνται αὐτοδικαίως, τὰ δὲ ἔξοδα αὐτῶν

ἀποδίδονται ἐκ τοῦ πλειστηριάσματος τῆς ἐπιχειρήσεως μετὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπ’ αὐτῆς ἐκτελέσεως.

4. Ἐν περιπτώσει ἀνακοπῆς, κατὰ τὴν παρ. 2, τὸ δικαστήριον κρίνον κατὰ τὰ ἀρθρα 998 ἐπ. τοῦ Κώδικος Πολ. Δικονομίας, δύναται πρὸς τὸν σκοπὸν διατηρήσεως τῆς ἀξίας τῆς ἐπιχειρήσεως νὰ διατάξῃ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ κατασχεθέντος στοιχείου ταύτης δι’ ἑτέρου ἀναλόγου ἀξίας, προτάσει τοῦ ἀνακόπτοντος.

"Ἀρθρον 13

1. Ἐπὶ ἐνεχυράσεως ἐπιχειρήσεως ἐφαρμόζονται κατὰ τὰ λοιπὰ ἀναλόγως αἱ περὶ ὑποθήκης διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος.

2. Ἡ κατὰ τὸ ἑδ. 1 τῆς παρ. 3 τοῦ ἀρθρον 2 ἐγγραφὴ τοῦ ἐνεχύρου, προκειμένου περὶ ἀκινήτων τῆς ἐπιχειρήσεως, γίνεται εἰς τὸ βιβλίον ὑποθηκῶν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
§ 1. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΡΥΘΜΙΣΙΣ	271
I. Συγκριτικὸν δίκαιον	271
1. Γαλλικὸν δίκαιον	271
2. Ἰταλικὸν δίκαιον	274
3. Γερμανικὸν δίκαιον	275
II. Προτεινομένη ρύθμισις	276
§ 2. ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝ § 1 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ	281
I. Σύστασις τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου	281
II. Ἐκτασις τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχύρου	283
III. Ἐξουσίαι τοῦ κυρίου τῆς ἐπιχειρήσεως	285
IV. Ἐκτέλεσις τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνεχυρικοῦ δικαιώματος	287
ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ	292